

XIII° CURSET
SOBRE LA
INTERVENCIÓ
EN EL
PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

XIII° CURSILLO
SOBRE LA
INTERVENCIÓN
EN EL
PATRIMONIO ARQUITECTÓNICO

LES RESTES HISTÒRIQUES COM A MATERIAL DEL PROJECTE

XIIIè CURSET

COMISSIÓ DE DEFENSA DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC. DEMARCACIÓ DE BARCELONA

sobre la INTERVENCIÓ en el PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

DEL COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA. BARCELONA, DEL 13 AL 16 DE DESEMBRE DE 1990

...la vella i paradigmàtica polèmica polaritzada entre la creativitat suggestiva i vitalista de Viollet le Duc i les propostes eutanàsiques, fetes des de la rigidesa i el pessimisme per Ruskin —que es traduirà en una radical divergència respecte a com actuar— amaga una discrepància sobre l'essència del monument. Per l'arquitecte Viollet, la seva capacitat de motivar radica en la seva condició d'arquitectura viva; pel crític Ruskin, és més important el missatge testimonial, emotiu o nostàlgic d'una arquitectura morta...

Antoni González (del treball, «A la recerca de la Restauració Objectiva»)

COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA

GENERALITAT DE CATALUNYA

Diputació de Barcelona

Ajuntament de Barcelona

DIJOUS, 13

RECEPCIÓ

16,00 h. Lliurament de credencials i material.

SESSIÓ D'OBERTURA

17,00 h. **Presentació**

Salutació. Normes, precs i suggeriments per al millor desenvolupament del curs. Introducció al temari.

17,30 h. **Restaurar els fragments**

Conferència. Diferents actituds en la intervenció sobre les ruïnes arquitectòniques, a partir del segle XVIII.

18,30 h. **La Restauración, hoy; del Mundo Antiguo al Renacimiento.**

Conferència. Roma, Florència, dues cultures arquitectòniques que condicionen com s'intervé ara en l'arquitectura del passat. Repàs a les diverses maneres d'entendre la restauració avui a Itàlia.

Pausa-café 19,15 h.

ACTE PÚBLIC

19,45 h. **On demanar suport econòmic, tècnic i científic per la Restauració?**

Organismes catalans, estatals i europeus que poden oferir aquest suport als propietaris i els professionals.

Antoni González, Director del Curset.

Josep Maria Montaner, Arquitecte, professor de l'ETSAB, i crític d'arquitectura. Col·laborador del diari El País i de nombroses revistes.

Francisco Javier Gallego Roca, Arquitecte, Professor de Restauració arquitectònica en la Universitat de Granada.

Antoni Navarro Cossío, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
Antonio Mas-Guindal Lafarga, Instituto de Conservación y Restauración de Bienes Culturales, Ministerio de Cultura.
Héctor Arena, UNESCO.

I també:

• Exposició i venda de publicacions especialitzades i

DIVENDRES, 14

PRIMERA SESSIÓ INFORMATIVA

Obres de restauració promogudes per
l'Administració acabades els dos darrers anys

10,00 h. **Ajuntament de Barcelona**

Pausa-cafè 11,00 h.

11,30 h. **Diputació de Barcelona**

12,30 h. **Sant Miquel de Veciana**

Consolidació i revaloració de les restes
d'una petita església romànica.

13,00 h. **Sant Bartomeu de Navardes**

Actuació a l'entorn de les restes d'una capella romànica
ampliada el segle XVII, edificada
sobre les ruïnes d'una vil·la romana. Comarca del Bages (Barcelona).

LES RESTES HISTÒRIQUES COM A MATERIAL DE PROJECTE SESSIÓ I: LA RESTAURACIÓ DE L'EXPOLI

16,00 h. **El Elginismo en España**

Conferència. La trista història de la destrucció del nostre patrimoni compta
amb un capítol especialment sagnant: la venda, desmuntatge i trasllat
d'alguns elements patrimonials de primer ordre (l'absis romànic de
Fuentidueña, el claustre de Cuixà o el pati del palau de Vélez-Blanco
d'Almeria, per exemple), la major part dels quals són muntats a museus
nord-americans.

17,00 h. **La restauración del castillo de Vélez-Blanco**

Restaurar un edifici expoliat (les parts «perdudes» del qual es troben ara a
un altre conjunt arquitectònic), és un exercici peculiar dins la pràctica
professional de la intervenció en els monuments.

Pausa-cafè 18,00 h.

de les darreres novetats bibliogràfiques de la Restaura

Pedro López Iñigo, Cap de la Unitat d'Edificació de l'Ajuntament de Barcelona.

Raquel Lacuesta Contreras, Cap del departament de documentació i difusió del
Servei del Patrimoni Arquitectònic.

Pere Puig i Rodríguez, Arquitecte,
autor del projecte.

Antoni González Moreno-Navarro, Arquitecte. Cap del Servei del
Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona,
autor del projecte.

José Miguel Merino de Cáceres, Arquitecte, restaurador de monuments. Autor de
nombrosos treballs sobre la venda i trasllat del patrimoni, tema al qual ha dedicat la tesi doctoral.

José Antonio Molina Serrano, Arquitecte,
autor del projecte.

ció. (estand especial de la Cooperativa Jordi Capell)

DIVENDRES, 14

LES RESTES HISTÒRIQUES COM A MATERIAL DE PROJECTE SESSIO II: EL REPTA DE LA RUINA

18,30 h. Actuaciones en Itálica

Reflexió sobre els criteris d'intervenció en les ruïnes clàssiques a partir dels projectes d'actuació, les obres fetes i en curs a les extraordinàries restes de Santiponce (Sevilla), la ciutat romana més important d'Andalusia.

19,30 h. Restauración del monasterio de Carracedo (León)

Un dels exercicis de restauració més discutit, però també més ric en suggeriments conceptuals que es fa ara a Espanya. Un exercici amb el que només es preten —en paraules del director dels treballs— «reforçar la lectura de monument, indicant sutilment en termes de psicologia de la forma o de la percepció, els rastres de totes les pàgines d'una història rica i misteriosa».

ACTE PARALEL

21,00 h. Teatre Romea

RESTAURACIÓ

original d'**Eduardo Mendoza**

Companyia Rosa Novell.

Director **Ariel García Valdés.**

... Quan un poeta, un místic i un general rebel es canvien la roba, què els passa? Si una cosa es restaura —demana Mendoza—, torna a ser allò que era o esdevé una falsificació de si mateixa? ...

Els participants al Curset podran assistir a la representació d'aquesta primera obra teatral en llengua catalana d'Eduardo Mendoza, que serà estrenada el 15 de novembre en el marc del II Festival de Tardor de Barcelona, que organitza Olimpíada Cultural, Barcelona'92.

Alfonso Jiménez Martín, Arquitecte, Catedràtic de l'Escola d'Arquitectura de Sevilla, director dels treballs arquitectònics d'Itàlica

Salvador Pérez Arroyo, Arquitecte. Catedràtic de l'Escola d'Arquitectura de Madrid, autor del projecte i director de l'equip de treball

• Exposició i informació sobre nous productes i tecnologies de la Restauració (estands de diverses empreses

logies de la Restauració (estands de diverses empreses

DISSABTE, 15

SEGONA SESSIÓ INFORMATIVA

Obres de restauració promogudes per
l'Administració acabades els dos darrers anys

10,00 h. **Junta de Castilla y León**

Pausa-cafè 11,00 h.

11,30 h. **Departament de Cultura
de la Generalitat de Catalunya**

12,30 h. **Mausoleu romà de Centelles**

Consolidació i presentació museogràfica de les restes del
mausoleu romà del segle IV que conserva els importants
mosaics descoberts el 1877. Municipi de Constantí (Tarragonès).

13,00 h. **Palacio de Toral de los Guzmanes**

Restauració i reutilització de les restes d'un palau fet de tàpia, tècnica
constructiva característica de l'arquitectura civil del lloc
(a la part sudoriental de la província de Lleó), en la
que s'ha assajat una «reinterpretació modernitzada» d'aquest vell material.

Marco Antonio Garcés, Cap del Servei de Restauració.

Antoni Navarro Cossío, Cap de Servei del Patrimoni Arquitectònic.

Pau Pérez i Jové, Arquitecte,
autor del projecte.

Eloy Algorri García, Arquitecte,
Mariano Vázquez Espí, Arquitecte,
autors del projecte.

DISSABTE, 15

LES RESTES HISTÒRIQUES COM A MATERIAL DE PROJECTE SESSIÓ III: LA RECREACIÓ DE L'ARQUITECTURA PERDUDA

- 16,00 h. **Actuación en los restos del convento de San Francisco de Baeza (Jaén)**
L'Ajuntament volia aprofitar com a Casa de Cultura les restes del convent aixecat per Andrés de Vandelvira a partir de 1540 i enrunat el segle XIX. La definició-reconstrucció del monument, segons els autors, havia de ser molt clara, purament estructural, esquelètica, per a que pogués ser llegida per tothom i no afegís ni tragués res a allò fet per Vandelvira i el pas del temps...
- 17,00 h. **La reconstrucció de l'església de Santa Eulàlia d'Encamp (Andorra)**
El vell i airós campanar romànic ha vist com a les acaballes del segle XX, sorgia al seu voltant un centre parroquial que inclou una església més gran que l'original romànica. Els historiadors van fer un exhaustiu treball de recerca; els testimonis físics conservats comparteixen ara l'interior de la nova nau amb el disseny acurat dels MBM.

Pausa-cafè 18,00 h.

- 18,30 h. **La chiesa di San Procolo in Verona. Un recupero e una restituzione**
Com en tants d'altres casos, la història d'aquesta bella església (originària del segle V) és la història de les seves destruccions i restauracions. Al llarg de la dècada que ara acaba, un ampli equip de professionals ha restuarat de nou l'edifici amb metodologia científica. La visualització dels passatges més significatius de la pròpia història ha estat un dels objectius del disseny arquitectònic.

Sebastián Araujo Romero, Arquitecte,
Jaime Nadal Uriguen, Arquitecte,
autors del projecte.

David Mackay, Arquitecte, Membre de l'equip MBM (Martorell - Bohigas - Mackay),
director de l'obra.

Libero Cecchini, Arquitecte,
director dels treballs arquitectònics de San Procolo.

catalans, estatals i europeus on demanar suport eco

nòmic, tècnic i científic per la Restauració.

DISSABTE, 15

SESSIÓ DE DEBAT

- 19,30 h. **Allò que el vent no s'endugué**
Conferència. Reflexió final sobre les obres presentades al Curset, i sobre les idees i criteris subjacents, que servirà d'introducció al col·loqui.
- 20,30 h. **Col·loqui obert**
Debat lliure entre tots els participants (alumnes i ponents).

SESSIÓ DE CLAUSURA

- 21,30 h. Refrigeri ofert per la Demarcació de Barcelona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.
- 22,30 h. **Acte de Clausura**
Paraules de comiat, lliurament de diplomes, repartiment de publicacions.

DIUMENGE, 16

VISITA

- 10,00 h. **Arc de Triomf**
(Visita interior i exterior)
- Editorial Montaner i Simón**
Edifici de Lluís Domènech i Montaner (1880) reutilitzat com a seu de la Fundació Tàpies.
- Anella Olímpica de Montjuïc**
(Estadi Olímpic i Pavelló Sant Jordi)

Antoni González, Arquitecte,
director del Curset.

Antonio Fontela Bussalleu, Arquitecte,
director de la restauració.

Roser Amadó Cercós, Arquitecta;
Lluís Domènech Gírbau, Arquitecte,
directors dels treballs.

XIIIè CURSET sobre la INTERVENCIÓ en el PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Totes les conferències i presentacions, llevat de la de diumenge, se celebraran a la **sala d'actes del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya**.
Plaça Nova, 5 Barcelona.

El Curset és obert a tota mena de professionals i estudiants (de l'arquitectura, la construcció, la restauració, la història, l'arqueologia) i a totes les persones interessades en la intervenció en el patrimoni monumental.

El nombre de places disponibles és limitat.

Els inscrits que assisteixin a les sessions rebran un Diploma acreditatiu.

Organitza:

Comissió de Defensa del Patrimoni Arquitectònic.

Demarcació de Barcelona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya

Diputació de Barcelona

Ayuntamiento de Barcelona

Secretari de la comissió: Manuel Gimeno, arqte.

Director del Curset: Antoni González, arqte.

Han col·laborat en l'organització:

Francisco J. Asarta, arqte.

Francesc Balañá, arqte.

Maria Antònia Carrasco, hist. art

Lluís Cuspinera, arqte.

Joaquim Font, arqte.

Margarita Galcerán, arqta.

Raquel Lacuesta, hist. art

Secretaria: Isabel Roig

Disseny gràfic: Julià Espinàs

Informació: **Secretaria d'Activitats** de la Demarcació de Barcelona del **Col·legi d'Arquitectes de Catalunya** (Sra. Isabel Roig).

Plaça Nova, 5 08002 Barcelona (telèfon (93) 301 50 00,

fax (93) 412 39 64)

XIIIè CURSILLO sobre la INTERVENCIÓN en el PATRIMONIO ARQUITECTÓNICO

Todas las conferencias y presentaciones, excepto la del domingo, se celebrarán en la **sala de actos del Colegio de Arquitectos de Cataluña**.
Plaça Nova, 5 Barcelona.

El cursillo está abierto a profesionales y estudiantes (de la arquitectura, la construcción, la restauración, la historia, la arqueología) y a cuantas personas tengan interés en la intervención en el patrimonio monumental.

El número de plazas disponibles es limitado.

Los inscritos que asistan a las sesiones recibirán un Diploma acreditativo.

Organiza:

Comisión de Defensa del Patrimonio Arquitectónico.

Demarcación de Barcelona del Colegio de Arquitectos de Cataluña.

Con la colaboración de:

Generalitat de Catalunya

Diputació de Barcelona

Ayuntamiento de Barcelona

Secretario de la comisión: Manuel Gimeno, arqte.

Director del Cursillo: Antoni González, arqte.

Han colaborado en la organización:

Francisco J. Asarta, arqte.

Francesc Balañá, arqte.

Maria Antònia Carrasco, hist. art

Lluís Cuspinera, arqte.

Joaquim Font, arqte.

Margarita Galcerán, arqta.

Raquel Lacuesta, hist. art

Secretaria: Isabel Roig

Disseny gràfic: Julià Espinàs

Información: **Secretaría de Actividades** de la Demarcación de Barcelona del **Colegio de Arquitectos de Cataluña** (Sra. Isabel Roig).
Plaça Nova, 5 08002 Barcelona (telèfon (93) 301 50 00,
fax (93) 412 39 64)